

Svenska Canada = Tidningen

The Swedish Canada News

ARG. (YEAR) 30.

LÖSNUMMER 10 CENTS.

WINNIPEG, MANITOBA, TORS DAGEN DEN 16 November 1922.

LÖSNUMMER 10 CENTS.

No. 46

T. A. Crerars mantel har upptagits av Robert Forke, M.P. för Brandon

I sitt avskedstal undviker Crerar ängsligt alla de för farmarna så viktiga frågorna och gör en snöplig framförelse i Ottawa är man ej förvånad över hans resignation, ej heller över Forkes val.

Kan ropa: Kungen är död! Leve kungen!

En progressiv nationell konvention kommer att hållas

Det med så stor väntan och spänning möttes den progressiva caucus av hölls i Winnipeg i fredags och lördags. Låtom oss redan från början säga, att resultatet av detta sammankomna klient. Visserligen avgick T. A. Crerar, som väntat var, men hans efterträdare, parlamentsledamoten Robert Forke, skiljer sig nog ej mycket till sin politiska färg från sin företrädare. Det enda positiva resultat var, att man förbereder sig för en nationell konvention, vilket måste sägas vara den enda räddningsplanen, men endast under förutsättning, att sådana konventioner hålles omedelbart. Angående förslagen för denna konvention sammankallande skola vi återkomma senare.

De progressiva från Ontario kommo beväpnade med resolutioner, antagna av det exekutiva rådet av U. F. O., i vilka det förklarades agriculturernas intressen bäst betjänades genom att farmargruppen behölls sin identitet.

Resignationen av Thos. A. Crerar, som ledare för det progressiva partiet i underhuset, framlänkades i fredags morn den 10 ds. vid de progressiva medlemmarnas caucus å Port Garry Hotel i Winnipeg. Mr. Crerar ansvår ett längre brev till sådana samling, att han komde att behålla sitt säte i parlamentet som representant för Marquette.

Hans resignation var baserad på två grunder: för det första, att hans plikter som ledare gjorde arbetet för hans kolleger i United Grain Growers Ltd. så strävsamt, att han ej längre hade rätt att påläggas denna börda; för det andra, att ledarskapet inberar en sådan monopol på hans tid.

Norges vintraktater en ovärdig ordning

Herr Castberg drager i fält mot avtalet med Spanien.

Den kände radikala politikern och förbundsmannen soren skriver Castberg har i dagarna i Kristiania i Dagbladet framkommit med ett anmärkningsvärt uttalande angående traktaterna och förbundet. Herr Castberg anser, att vi borde ha tagit ett tillkännagivande från Norge, som skulle säga, att vi icke böja oss för Portugals krav. Det är ovärdigt en suverän stat, säger han. Fortsätta vi på denna väg, och böja oss även för Portugal, d v s vårt land ned i smutset. Vi skola icke heller finna oss i att i längden behålla traktaten med Spanien, säger herr Castberg. Den tid måste komma, då vi frigöra oss från en så ovärdig ordning. Att det i sinom tid kan bli en folkomröstning, är möjligt, men icke nu, tre år sedan den första, och icke innan det gjorts något för förbudets genomförande.

Svensk samverkan med Amundsen?

Från hvar nord anlände i dagarna Reidar Lund till Chitchoo, där han vistades några dagar, för att sedan återvända till sitt hemland, Norge. Skriver Sv. Kurilin, Lund medförlidde Amundsens expedition för att taga ledande bilder av densamma för ett norskt filmbolags räkning, och han förde nu med sig cirka 6 000 fot film. Han medförde, att Amundsen kommer att företaga den länge omtalade flykten över Nordpolen i juni månad nästa år. De oerhålliga väderförhållandena förhindrade honom att utföra den i år, så om först var avsett, Amundsen är, enligt Mr. Lund, alldeles försäkrad om, att företaget skall lyckas. I detta sammanhang kan nämnas, att chefen för den svenska statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, överdirektör Axel Wallén, framställt förslag om användande till vetenskapligt samarbete i Sverige med Reidar Amundsens polarexpedition. Överdirektör erhåller, att tidigare av riksdagen avvisats och beviljats anslag för den geografiska stationen i Abisko i samarbete med den Amundsen expeditionen. Upprinnelsen hade beräknats, att utförande skulle betecknats arbetet i Sverige skulle räkna i två år och vara avslutade i juli 1922. Arbetenas början uppsköttes

Kaisern träder i brudstol

Preussisk pomp samt ståt åter till heders. De flesta utav kaiserns vännar ogilla giftermålet.

Ex-kejsar Wilhelm samlades den 5 ds. i sitt ståt i Doorn med Herminie von Schöniach-Carolath, Prinzessin zu Reuss. Ceremonien utmärktes av så mycken pomp och ståt, som det var möjligt att åstadkomma i "kejsardömet inom tagträdstängsel". Inbjudan hade utfärdats i enlighet med den preussiska hovsednen, men de flesta av de gamla vännerna höjde ej förtro till kaiserns gift om sig, och därför var ej deltagareantalet så stort, som det annars torde ha kommit att bli. Icke ens de närmaste släktingarna voro fullständigt representerade. Betecknande är kanske, att en av kaiserns söner i stället för att bevilja bröllopet bar en krans till sin mors, den framlidna kejsarinnans grav. På en papperslapp hade han skrivit: "Till den, som i tydhet lidit."

Förre hovpredikanten dr Heinrich Vogel, som sedan kaiserns landsflykt också vistats i Preussland, förtäta sigsele efter det Hollandska statskyrkoförbundet. Vigseltalet, eller i alla händelser den del därav, som var av politisk art och avsedd att lugna markisterna, lär ha skrivits av kaisern själv. Begäran, att de nygifta skulle få företaga en bröllopsresa, hade förut avslagits av de allierade makterna, och brudparet måste därför bringa smekmånaden såväl som framtiden inom slottsträdgårdens staket.

Nytt förslag utav Tyskland

Riksbanken lovar en halv biljon, om det utländska lånet blir utav samma storlek och omfång.

BERLIN den 14 november.—Tyska regeringen framkom i afton med ett definitivt förslag till de allierades reparationskommission i Paris om att den tyska riksbanken är beredd att avancera den tyska regeringen en halv biljon guldmärk, i den händelse det allierade lånet bleve av samma storlek. Meningen är, att därigenom stabilisera marken och det utländska lånet skulle i så fall tagas på de villkor, som föreslogs av de utländska finansiella experterna, vilka nyligen besökte Berlin i förening med stabiliseringsprojektet.

Fem stater som hemsökts av storm

De dödas antal stiger till ca 1,400. Hela byar ha jämnat ut jorden.

Fjorton döda, flera skadade

Tornadostormar och snöstormar hemsökte i dagarna 5 stater, Oklahoma, Colorado, Kansas, Nebraska och Wyoming. Försakande förluster är ännu ej beräknade. M. S. T., och fortsätter:—Så långt inkomna rapporter tala om, att 14 personer blivit dödade och ett stort antal skadade. Man befärar, att antalet av stormarnas offer kommer att befinnas vara större än det nu kända, då rapporter från alla härjade orter inkomna. Under en afton rasade en tornado öfver oljealten sydost om Dumright, Okla. Staden drabbades leke av stormen, endast oljealten, och alla skador, som försakades, drabbade oljealten och husen å dessamma. Därefter gick stormen till Mannford, i vars närhet stora skador anställdes. Mera än 30 hus tillhörande oljearbetarna i Roxana, Prairie, Pure och Gypsy blevo förstörda tillika med pumpstättningar, maskiner förstördes. Sex personer dörbländ en familj å fyra personer blevo dödade i Oklahoma. Mera än 30 blevo skadade, därav sju lifsfarligt. 125 personer blevo uppsatta. Förlusterna å egendom upskattades till \$500,000, och förlusterna å produktion till \$500,000, således inalles till \$1,000,000. Automobilerna fyllda med läkare, skydade, så snart som möjligt till de av tornaden hemsökta platserna för att taga vård om de skadade. Ett häftigt regn, som följde till efter stormen, försvärade ganska mycket räddningsarbetet. Stormen hemsökte samma dag sydöstra Colorado i sammanhang med snöstormar, som rasade öfver Klippiga bergen på fredagen. Söder och väster om Denver blevo telegraf- och telefonledningarna förstörda, så att meddelande kunde erhållas. Det meddelas dock, att stormen hemsökte Rockyford, Limon, Ordway och Sugar City samt flera farmaktioner. En stor tjot bus och uthus öfver om Ni-men förstördes. I Colorado blevo fem personer dödade och flera skadade. I Rockyford blevo två personer dödade och ett antal skadade. Flera hus i närheten blevo förstörda. Tiden ryckte bort från andra och husen förstördes. Träden uppröktes med rötterna, och fördelade utmärkte den väderstormen ett fram i Denver och nord Colorado hade stormens rasert avfäkt, men blifva påskådning kom i östligt och västligt. De flesta öfver stormen av staten Eldorado, Kansas, hem-fån Minnesota.

Britannia kräver konferens

LONDON den 14 nov.—Fästän Lunds konferens för att mäkla fred i nära östern har uppskjutits en vecka samt nu är fixerad till den 20 nov. så tager man inom officiella kretsar i London den vinn, att ytterligare uppskjutande blir nödvändigt, om Storbritannien ej lyckas vinna sitt mål att före densamma till ett stånd en preliminär konferens mellan ombud för Storbritannien Frankrike och Italien. Den brittiska regeringen påyrkar en slags konsultering med de andra allierade, antingen genom personlig sammanträffande eller genom diplomatiska noter för att Storbritannien exakt skall veta var det står, innan det inträder i konferensen.

Demokraterna vinna flera säten

Av hittills kända resultat utav det 7 ds. hållna kongressvälet i Stortings församling det, att republikanerna i kongressens hus har 216 säten, vilka betyde att dessa republikaner endast förlorade 18 till 15 demokraternas händer. 284 säten, republikanerna ett och de independenterna ett. I senaten har republikanernas majoritet på 53 säten, mot demokraternas 47. De flesta av republikanerna senast från Minnesota.

Jordbävning härjar å Chiles kust

De större städerna lida ringa under det stormarna mest härjat å landsbygden.

SANTIAGO, Chile den 14 nov.—Stora jordbävningens härjade i lördags flera delar av Chile. Vid kuststräkan längs Antofagasta voro desamma åtföljda av tidvatten, som svepte öfver fiskarens settlementen och slog sönder mindre fiskerifartyg. Oceanens rörelser voro fenomenala och de våldsamma effekterna kändes utetter kusten på en sträcka av 1,200 mil. Alla förbindelser med yttervärdet avbröts. Senaste beräkningar giva vid handen, att omkring 1,400 personer förlorade sitt liv. Hunger, pest och umbaranden kräva ytterligare offer, intills hjälparävarer, som nu äro på väg, ha hunnit anlända. Kommunikationen längs norra kusten av Chile var i lördags förklarad avbruten, men kurier brakte bud till huvudstaden om att hela byar jämats med marken under det att svårt sårade överlevande i hundratall lågo hjälplösa efter gatorna.

En mild vinter är i sikte

Golvströmmen i år varmare än eljes; isen i Norra Ishavet är smält, som medför mildare klimat.

Norra ishavet har blivit varmare, isbergen börja försvinna och saltarna finna vattnet däruppe allt för varmt. Så heter det i en rapport, som den 1 november utgitts på handelsdepartementet i Washington från den amerikanske konsulin i Bergen, Norge. Allt tyder på en radikal förändring i klimatförhållandena och en hittills okänd temperatur i den arktiska zonen. Uppmåtsresandena förklara, att det knappt finnes någon is så långt upp som 81 grader 29 minuter nordlig latitud. Massor av is ha ersatts av moränen av jord och sten, och många välskända glaciärer ha försvunnit. Så heter det i rapporten.

Svenskmannabygd uti Percival, Sask.

Några sporadiska och ofullkomliga skildringar från ett besök i detta distrikt.

Jämtar och återigen jämtar

Våra goda vänner i Percival, Sask., tror kanske, vi glömt bort vårt löfte om att publicera de sporadiska anteckningar vi hade tillfälle att göra under vårt besök där den 27—29 okt. Men så är icke fallet. Det är endast bristande tid på grund av melankoliska gåromål, som hindrat oss, att förrän nu nedskrivna dessa rader.

Demokraterna vinna flera säten

Av hittills kända resultat utav det 7 ds. hållna kongressvälet i Stortings församling det, att republikanerna i kongressens hus har 216 säten, vilka betyde att dessa republikaner endast förlorade 18 till 15 demokraternas händer. 284 säten, republikanerna ett och de independenterna ett. I senaten har republikanernas majoritet på 53 säten, mot demokraternas 47. De flesta av republikanerna senast från Minnesota.

Den politiska situationen i Nära Östern väcker åter oro i Europa

Alla förbindelser mellan London och Konstantinopel äro avbrutna och allehanda krigsrykten utsändas både från Paris och London. Lord Curzon synes taga sitt förnuft till fanga.

Intresset för de engelska valen slappt

Världspolitisk veckorevy för S.C.T. av S. W. Goerwell.

Den turkiska faran. Sedan turkarna, som vi meddelat i förra veckans nummer, beordrat de allierade makternas trupper att lämna Konstantinopels premisser, och sedan de mobiliserat ytterligare 3—4 årsklasser, har den turkiska krisen åter blivit akut.

I vissa politiska kretsar i England fruktar man, att konferensen i Lausanne, som skulle sammankallas för att behandla de stora frågorna i Nära Östern, måste uppskjutas på obestämd tid, vilket naturligtvis skulle betyda, att den aldrig skulle sammanträdas.

Schweitz bevarar sin demokrati

Förkastar förslaget om att göra alla strejker olagliga.

Vid skedd omröstning i Schweiz, angående ett förslag till ändring av strafflagen har landets folk med 79,000 rösters majoritet förkastat detta förslag, vilket i enlighet med våra demokratiska lagar i verkligheten gick ut på att förklara alla strejker olagliga. Det schweiziska folket har vägrat geva regeringen makt att upprätta ett hopkonstruerat kompletter och revolutioner förrän dessa antagit sådana karaktär, att ett ingripande är av nöden. Det är ett mirakel, att Schweiz är världens äldsta demokratiska land, och det bör därför räknas det schweiziska folket till heder, att de icke i likhet med andra demokratiska länder låter den hävdvunnna friheten trampas i gräset av en profetiska element, som ställer profetiska ord för både lagar och hävdvunnna konstitutioner. Det visar även, att folket verkligen har makt, om det blivit förkastat att bruka densamma.

Skall hopslå 16 järnvägsorganisationer

En plan föreligger att sammanlåda 16 stora järnvägsorganisationer i U. S. till en enda. Denna fråga skall behandlas vid en nationell konferens den 29 okt. på uppfattning om denna princip, och förklarade, att om den genomfördes, skulle järnvägarerna icke kunna operera, och om den utsträckt till andra industrier, skulle dessa bli räddade. Majoritetens uttalande i den på fråga gavs i form av ett svar på den avvägnade mening, som arbetsnäringsrepresentant A. O. Wharton uttalat, då för en kort tid sedan en förhållning med 2 cents i timmen beviljades Maintenance of Way arbetarna. Majoriteten förklarade, att om arbetarna erhöles en minimilönelöning av 75 till 75 cents i timmen för vanligt arbete med motsvarande differens för andra klasser, skulle en lönelöning med 12,7 procent af järnvägarernas avlöningstill bli nödvändig. Denna ökning skulle ligga ytterligare \$3,112,923,287 till de årliga avlöningarna; vilka då skulle blifva \$3,725,894,540, då järnvägarerna skulle lida en årlig förlust av \$378,078,125. Frågan "Living wage" betecknades av dem som en behaglig fraseologi, berömd att befraga dem, som icke tänka öfver saken. Om tvisterna avsåge, att boarden skulle stabilisera en "living wage", skulle boardens majoritet villigt godkänna förslaget, och i sålva verket har boarden i detta fall liksom i så många andra beviljat en "living wage."

Den politiska situationen i Nära Östern väcker åter oro i Europa

Alla förbindelser mellan London och Konstantinopel äro avbrutna och allehanda krigsrykten utsändas både från Paris och London. Lord Curzon synes taga sitt förnuft till fanga.

Intresset för de engelska valen slappt

Världspolitisk veckorevy för S.C.T. av S. W. Goerwell.

Den turkiska faran. Sedan turkarna, som vi meddelat i förra veckans nummer, beordrat de allierade makternas trupper att lämna Konstantinopels premisser, och sedan de mobiliserat ytterligare 3—4 årsklasser, har den turkiska krisen åter blivit akut.

I vissa politiska kretsar i England fruktar man, att konferensen i Lausanne, som skulle sammankallas för att behandla de stora frågorna i Nära Östern, måste uppskjutas på obestämd tid, vilket naturligtvis skulle betyda, att den aldrig skulle sammanträdas.

Schweitz bevarar sin demokrati

Förkastar förslaget om att göra alla strejker olagliga.

Vid skedd omröstning i Schweiz, angående ett förslag till ändring av strafflagen har landets folk med 79,000 rösters majoritet förkastat detta förslag, vilket i enlighet med våra demokratiska lagar i verkligheten gick ut på att förklara alla strejker olagliga. Det schweiziska folket har vägrat geva regeringen makt att upprätta ett hopkonstruerat kompletter och revolutioner förrän dessa antagit sådana karaktär, att ett ingripande är av nöden. Det är ett mirakel, att Schweiz är världens äldsta demokratiska land, och det bör därför räknas det schweiziska folket till heder, att de icke i likhet med andra demokratiska länder låter den hävdvunnna friheten trampas i gräset av en profetiska element, som ställer profetiska ord för både lagar och hävdvunnna konstitutioner. Det visar även, att folket verkligen har makt, om det blivit förkastat att bruka densamma.

Skall hopslå 16 järnvägsorganisationer

En plan föreligger att sammanlåda 16 stora järnvägsorganisationer i U. S. till en enda. Denna fråga skall behandlas vid en nationell konferens den 29 okt. på uppfattning om denna princip, och förklarade, att om den genomfördes, skulle järnvägarerna icke kunna operera, och om den utsträckt till andra industrier, skulle dessa bli räddade. Majoritetens uttalande i den på fråga gavs i form av ett svar på den avvägnade mening, som arbetsnäringsrepresentant A. O. Wharton uttalat, då för en kort tid sedan en förhållning med 2 cents i timmen beviljades Maintenance of Way arbetarna. Majoriteten förklarade, att om arbetarna erhöles en minimilönelöning av 75 till 75 cents i timmen för vanligt arbete med motsvarande differens för andra klasser, skulle en lönelöning med 12,7 procent af järnvägarernas avlöningstill bli nödvändig. Denna ökning skulle ligga ytterligare \$3,112,923,287 till de årliga avlöningarna; vilka då skulle blifva \$3,725,894,540, då järnvägarerna skulle lida en årlig förlust av \$378,078,125. Frågan "Living wage" betecknades av dem som en behaglig fraseologi, berömd att befraga dem, som icke tänka öfver saken. Om tvisterna avsåge, att boarden skulle stabilisera en "living wage", skulle boardens majoritet villigt godkänna förslaget, och i sålva verket har boarden i detta fall liksom i så många andra beviljat en "living wage."

Demokraterna vinna flera säten

Av hittills kända resultat utav det 7 ds. hållna kongressvälet i Stortings församling det, att republikanerna i kongressens hus har 216 säten, vilka betyde att dessa republikaner endast förlorade 18 till 15 demokraternas händer. 284 säten, republikanerna ett och de independenterna ett. I senaten har republikanernas majoritet på 53 säten, mot demokraternas 47. De flesta av republikanerna senast från Minnesota.

Britannia kräver konferens

LONDON den 14 nov.—Fästän Lunds konferens för att mäkla fred i nära östern har uppskjutits en vecka samt nu är fixerad till den 20 nov. så tager man inom officiella kretsar i London den vinn, att ytterligare uppskjutande blir nödvändigt, om Storbritannien ej lyckas vinna sitt mål att före densamma till ett stånd en preliminär konferens mellan ombud för Storbritannien Frankrike och Italien. Den brittiska regeringen påyrkar en slags konsultering med de andra allierade, antingen genom personlig sammanträffande eller genom diplomatiska noter för att Storbritannien exakt skall veta var det står, innan det inträder i konferensen.

Demokraterna vinna flera säten

Av hittills kända resultat utav det 7 ds. hållna kongressvälet i Stortings församling det, att republikanerna i kongressens hus har 216 säten, vilka betyde att dessa republikaner endast förlorade 18 till 15 demokraternas händer. 284 säten, republikanerna ett och de independenterna ett. I senaten har republikanernas majoritet på 53 säten, mot demokraternas 47. De flesta av republikanerna senast från Minnesota.

Skall hopslå 16 järnvägsorganisationer

En plan föreligger att sammanlåda 16 stora järnvägsorganisationer i U. S. till en enda. Denna fråga skall behandlas vid en nationell konferens den 29 okt. på uppfattning om denna princip, och förklarade, att om den genomfördes, skulle järnvägarerna icke kunna operera, och om den utsträckt till andra industrier, skulle dessa bli räddade. Majoritetens uttalande i den på fråga gavs i form av ett svar på den avvägnade mening, som arbetsnäringsrepresentant A. O. Wharton uttalat, då för en kort tid sedan en förhållning med 2 cents i timmen beviljades Maintenance of Way arbetarna. Majoriteten förklarade, att om arbetarna erhöles en minimilönelöning av 75 till 75 cents i timmen för vanligt arbete med motsvarande differens för andra klasser, skulle en lönelöning med 12,7 procent af järnvägarernas avlöningstill bli nödvändig. Denna ökning skulle ligga ytterligare \$3,112,923,287 till de årliga avlöningarna; vilka då skulle blifva \$3,725,894,540, då järnvägarerna skulle lida en årlig förlust av \$378,078,125. Frågan "Living wage" betecknades av dem som en behaglig fraseologi, berömd att befraga dem, som icke tänka öfver saken. Om tvisterna avsåge, att boarden skulle stabilisera en "living wage", skulle boardens majoritet villigt godkänna förslaget, och i sålva verket har boarden i detta fall liksom i så många andra beviljat en "living wage."

Robert Forke.

Kemal Pascha.

Per 22
Press, Librarians
Winnipeg